

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflijeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Rooseveltova pobuda za ohranitev miru

Roosevelt je postal nemškemu kancelarju Hitlerju in italijanskemu ministru Mussoliniju pismo, v katerem ju poziva, naj obvezno zagotovita nad 30 državam v Evropi in Aziji, da jih Nemčija in Italija ne bosta napadli.

Predsednik Zedinjenih držav
FRANKLIN ROOSEVELT

Odmevi po svetu

Pariz, 17. aprila br. V zadnjih dveh dneh je nastopilo skoraj po vsem svetu znatno pomirjenje razburjenih duhov, ki so s strahom pričakovali dogodkov naslednjih dni. Na milijone ljudi pričakuje, da bo pogumna in odločna intervencija Roosevelta še v zadnji uri morda le rešila mir, kakor pa kažejo vesti z vrhove sosedine, bodo tudi te nade ostale zmanjane. 24 ur v Nemčiji ni bilo nobenega glasu o Rooseveltovi poslanici v javnosti, včeraj pa jo je nemški tisk objavil v izveličih, obenem pa so vodilni listi na njo tudi že močno reagirali.

»Völkischer Beobachter«, glavno glasilo narodnosocialistične stranke, označuje Rooseveltovo poslanico za infamno akcijo v Wilsonovem slogu. Narodnosocialistična Nemčija se ne da prevarati, zagotavlja list. »Deutsche Allgemeine Zeitung« sodi, da je Rooseveltova poslanica bodisi izraz nerazumljive naivnosti ali pa dobro premisljene igre. List odločno odklanja vsak pristane na Rooseveltove predloge. Nekoliko drugačna je bila reakcija, ki jo je Rooseveltova poslanica izzvala v Italiji. Sicer je zunanji minister Ciano v svojem večeršnjem govoru, ko je bil bržkone že poučen o vsebini poslanice, ni omenil, toda italijanski tisk in radijske oddaje postaje so jo davi objavile doslovno. Italijanski uradni krogi so zavzeli glede Rooseveltovih predlogov izredno rezervirano stališče, tudi listi jih niti niso komentirali. Se celo v naslovih ni opaziti nikake osti proti njej, pač pa opozarjajo listi, da so Rooseveltovi predlogi naleteli v Nemčiji na hudo reakcijo in odklonitev. Mednarodni politični opazovalci v Rimu ugotavljajo, da se je v Italiji pokazala tendenca, da se ne bi zaprla vsa vrata in vsi vhodi, skozi katere bi morda šla pot do mirne ureditve vsega spornega kompleksa.

Kakor znano, je bila v Angliji, Franciji in drugod poslanica sprejeta z velikim navdušenjem. Chamberlain in Daladier sta že v soboto dopoldne s posebnima notama, ki sta jih sama izročila ameriškim poslanikom v Londonu in Parizu, obvestila predsednika Roosevelta, da sprejemata njegove predloge brez vsakih pridržkov in pogojev.

Tudi v skandinavskih državah je bila Rooseveltova poslanica sprejeta z zadovoljstvom. Splošno jo v Stockholmu, Oslu, Helsinkih in Kodanju označujejo kot izreden ameriški poskus za rešitev miru.

Poseben pomen pa je treba pripisati stališču, ki so ga zavzele vse južnoameriške države, tudi Argentina in še nekatere druge, ki se doslej, kakor je to pokazala zlasti zadnja panameriška konferenca v Limi, niso mogle povsem sprijazniti z Rooseveltovo zunanjo politiko. Vse južnoameriške države so gladko in brezpogojno pristale na Rooseveltovo pobudo. Predsednik Argentine, Cortis je poslal v Washington celo posebno brzojavko, v kateri se je pri srčno zahvalil prezidentu Rooseveltu, ker je našel pogum za tako velikopotezno mednarodno politično akcijo. Argentina je bila prav tako kakor Zedinjene države skrajno v skrbih za mir in za katastrofalne posledice, ki jih mora nujno izvesti sleherni vojna, čeprav bi se odigrala še tako daleč od argentinskih dežel. Argentina se v celoti solidarizira z Rooseveltovo iniciativo.

V Amsterdamu so uradni politični krogi zavzeli precej rezervirano stališče. V splošnem pričakujejo reakcijo, ki jo bo poslanica nedvomno izzvala v neposredno sosednjih državah. Zaradi tega pravijo,

ali pa kako drugače okrnili njihovo neodvisnost.

Države, ki jih Roosevelt navaja v svojem pismu, so Finska, Letonska, Estonika, Litva, Švedska, Norveška, Danska, Nizozemska, Belgija, Velika Britanija, Irska, Francija, Portugalska, Španija, Švica, Lichtenstein, Luksemburška, Poljska, Madžarska, Rumunija, Jugoslavija, Rusija, Bolgarija, Grčija, Turčija, Irak, arabske države, Sirija, Palestina, Egipt in Iran.

Svoja jamstva naj bi podala Hitler in Mussolini za dobo 10 let ali pa morda celo za 25 let. Če bi na to pristala, bi Roosevelt sam posredoval, da bi tudi ostale države podale Nemčiji in Italiji enaka jamstva.

V omenjenem času naj bi se dosegla na posebni konferenci razorožitev sveta ter ureditev vseh glavnih gospodarskih problemov, da bi bila vsakemu narodu na svetu dana možnost nastopiti na vseh svetovnih tržiščih kot kupec in prodajalec in da bi se istočasno zagotovile vsem narodom vse surovine, ki jih potrebujejo za svoj nemoten gospodarski razvoj.

Da vlada za sedaj nima razloga, da bi podala o poslanici kakršnokoli izjavo. Po informacijah agencije Havas pa je poslanica napravila izredno globok vtis pri balkanskih državah, kjer jo smatrajo za učinkovito iniciacijo, spriču katere je vendarle še lahko mogoče računati s spremembo mednarodnega političnega položaja. Najmanj, kar bi lahko izval negativni odgovor na Rooseveltov poziv, bi bila takojšnja sprememba ameriškega zakona o nevtralnosti.

De Valera o potrebi obrambnih ukrepov

London, 17. aprila br. V Elzeiru je večeraj dopoldne irski min. predsednik De Valera govoril o mednarodnem političnem položaju. Menil je, da lahko le še božja previdnost obvaruje Evropo nove vojne, ki bo še huja in še bolj uničujoča kakor je bila zadnja. Čas mednarodnih pogodb je potekel. Mednarodni odnosi se urejajo le še s silo. Ali je res prepozno, da se bodo morali milijoni nedolžnih pobijati med seboj? Ali res ni mogoče, da bi se mednarodna konferenca, ki se bo morala nujno vršiti po vojni, sklicala že pred njo? Ali je res mogoče, da bodo Rooseveltovi predlogi odklonjeni?

De Valera je v drugem delu svojega govora utemeljil potrebo posebnih ukrepov za morebitno obrambo Irske. Želja irskega naroda in vlade je, da bi Irska ostala daleč iz kroga vojne. Cilj vladne politike je ohraniti nevtralnost dežele, edino sredstvo za to pa je, skrbeti, da se ne bo nihče upal neizvzvano napasti Irsko ali vdreti na irsko ozemlje. Te dni bo irska vlada podzvela več ukrepov, s katerimi bo pripravljenih k irski prostovoljski armadi več tisoč ljudi.

Resen opomin Amerike

Washington, 17. aprila br. Poslanica predsednika Roosevelta Hitlerju in Mussoliniju je bila v tujakih političnih krogih sprejeta kot veliko olajšanje položaja. Na merodajnem mestu trdijo, da je zbudil pozornost zlasti oni del poslanice, v katerem poudarja Roosevelt, da Amerika ne intervenira zaradi slabosti, temveč v želji, da ohrani mir in da ne pride do novih kršitev mednarodnih obveznosti, prav tako pa odstavke, v katerem podčrtava moč Zedinjenih držav, kar tolmačijo kot resen opomin. Vsa ameriška javnost popolnoma podpira Rooseveltovo pobudo. Posledica Rooseveltove poslanice je tudi bila, da so se začele delnice na borzah naglo dvigati, kakor hitro so zvedeli, da je Roosevelt poslanico poslal v petek Mussoliniju in Hitlerju. Pozornost je zbudilo tudi dejstvo, da je ameriški brodovje, še preden so se pričeli novi manevri, dobilo ukaz, naj krene iz Atlantskega v Tih ocean. V vsej mornarici so bili ukinjeni dopusti. Tudi ti ukrepi se smatrajo kot dopolnilo sodelovanja Zedinjenih držav z Anglijo in Francijo, katerih brodovje zadržaja za obrambo Atlantskega oceana, dočim bo Amerika za primer kakšnega konflikta pripravljena proti Japonski.

Glasovi francoskega tiska

Pariz, 17. aprila AA. (Havas) Listi soglasno hvalijo Rooseveltovo pobudo in izrekajo zahvalo predsedniku Zedinjenih držav, ki je po pisanju »Journa« med največjimi razpravami glede materialnega pohlepa pokazal na najvišje moralne vrednosti. »Petit Parisien« pravi, da je Roosevelt izbral pravi trenutek svojih pobud za pomirjenje. Vse države lahko, če

da bi izgubile svoje prestiž, poslušajo veliki človečanski glas, ki se je dvignil z druge strani Atlantskega oceana. »Excelsior« pravi, da je poseben pomen Rooseveltove poslanice v tem, ker ne zahteva razjasnitve splošnih idej, temveč o določenih ponudbi. Leon Blum piše v glavnem listu socialistične stranke, da brez prekreta angleško-francoske politike in brez organiziranja fronte mirovljubnih sil Rooseveltov napor ne bi imel upanja v uspeh, temveč bi sploh ne bil mogoč.

Za obrambo demokracije

London, 17. aprila AA. »Sunday Times« objavlja v svojem uvodniku med drugim: V plemenitih in humanih besedah, ki jih je navedel Roosevelt v svoji poslanici, je nedvomno mnenje ogromnega ameriškega naroda. Njegovega poziva ne sme prezreti noben poglavar države in sploh nihče, ki je odgovoren za usodo svojega naroda. List dostavlja, da Roosevelt ve, da se Amerika, če bo stopila v borbo, ne bo borila za Veliko Britanijo ali Francijo, temveč za demokracijo in samo zase. Bistvo oko Rooseveltovo vidi za pajčolanom izolacije, da mora Amerika, če hoče priti do svobode, tolerance, miru in do napredka dela v industriji, braniti iste ideale, katere brani tudi Evropa. Amerika ve, da tudi ona ne bi obstala, če bi padla Evropa in njeni ideali.

Madžarski obisk v Rimu

Min. predsednik Teleky zatrjuje, da služi sodelovanje Italije in Madžarske konsolidaciji miru

Budimpešta, 17. aprila br. Madžarski ministriški predsednik grof Teleky in zunanji minister grof Csaky sta davi odpotovala na uradni obisk v Rim. Sneli so grof Teleky poročevalcu agencije Stefani podal daljšo izjavo, v kateri je izrazil svoje zadovoljstvo, ker bo lahko odšel v Rim, da se predstavi italijanskemu ministrskemu predsedniku in njegovi vladi. Odveč pa bi bilo reči, je dejal, da bi bilo to potovanje zgolj formalnega in protokolarnega značaja. Spriču intimnega in iskrenega prijateljstva, ki obstaja med obema državama, bo imel ta obisk tudi svoj poseben pomen. Odkar je bil predsednik madžarske vlade poslednjič v Rimu, so se izvršile velike spremembe. Madžarska se je tako po ozemlju kakor

po številu svojega prebivalstva povečala. Združila se je zopet s Podkarpatsko Ukrajino. V zadnjem zgodovinskem mesecu je bila Madžarska zopet deležna podpore svoje velike italijanske prijateljice. Madžarski narod je hvaležen Mussoliniju, ki je prvi opozoril svet na potrebo, da se popravijo določbe trianonske pogodbe in uveljavijo madžarske težnje. Zastavil je za to ves svoj oseben in državniški prestiž. Za pot v Rim se pripravljamo z velikim zanimanjem in veseljem. Naš obisk bo, če je to sploh še mogoče, še bolj globil sodelovanje obeh držav. Prijateljstvo Italije in Madžarske naj služi konsolidaciji miru v Podunavju in sploh miru vsega sveta.

Italijanski komentar

Rim, 17. aprila. AA. (Stefani). Poslanica, ki jo je predsednik Roosevelt poslal Mussoliniju in Hitlerju in ki so jo listi včeraj objavili, ni nalezela na dober sprejem v italijanskem tisku. Novinarski krogi izjavljajo soglasno, da poslanica preveč diši po reklami, da bi se mogla smatrati kot resen činitelj v bodočem razvoju, ki naj dovede do popuščanja mednarodne napetosti. Posebno naglašajo, da bi moralo biti tako dejanje, ako naj ima resno osnovo, tajno in da se ne bi smelo širiti v reklamne svrhe zaradi notranje potrebe Amerike. Poudarjajo tudi, da ni vsa ameriška javnost naklonjena Rooseveltovi tezi. Seznan držav, za katere naj se dajo jamstva, je otročji, ker dokazuje, kakor trdijo italijanski novinarji, veliko neznanje zemljepisa in zgodovine. Fašistični krogi tudi trdijo, da je Rooseveltova poslanica proforsorska in pretenciozna. Fašistična vlada bo napravila to, kar mora narediti sporazumno z vlado v Berlinu. Mir je zelo lepa stvar, toda take reklamne oblike ne morejo dovesti do pozitivnih dejstev.

Sodelovanje Poljske z baltskimi državami

Obisk vrhovnega poveljnika estonske vojske v Variavi

Varšava, 17. aprila br. Drevi bo prispel v Varšavo vrhovni poveljnik estonske vojske general Laidoner. Zunanji minister Beck je imel včeraj popoldne daljši razgovor z estonskim poslanikom Markusom, s katerim se je dogovoril o poslednjih pripravah za sprejem estonskega generala in državnika. General Laidoner bo gost maršala Rydz Smiglyja in bo prezidentu Moscickemu vrnil obisk, ki ga je pred devetimi leti napravil v Tallinu.

Politični krogi pripisujejo temu obisku velik pomen. Ob tej priliki bo vsekakor utrjeno tradicionalno prijateljstvo armad obeh držav. V poljskem prizadevanju, da se ustvarijo čim tesnejše zveze z vsemi baltskimi državami, bo to nedvomno velik uspeh. Posebnega pomena pa bo obisk glede na najnovejšo vest, da namerava Nemčija znova pritisniti na Litvo.

Slovesen prevzem albanske krone v Kvirinalu

Albanska delegacija v avdienci pri kralju Viktorju Emanuelu

Rim, 17. aprila AA. Italijanski kralj je včeraj popoldne sprejel albansko delegacijo, ki mu je sporočila sklep albanske narodne skupščine, da se mu ponudi albanska krona. Slavnostni avdienci so prisostvovali tudi italijanska kraljica, prestolonaslednik s soprogo in ostali člani kraljevske rodbine, mnogi visoki dostojanstveniki in člani vlade z Mussolinijem na čelu. Predsednik albanske vlade Verlazi je prečital addresso, ki izraža zvestobo albanskega naroda Italiji, italijanski kralj pa je nato izjavil, da sprejema zase in za svoje potomce albansko krono.

Italijanske operacije v Albaniji

Tirana, 17. aprila br. Vojaške operacije italijanske vojske se niso končale. V soboto popoldne so italijanske čete zavzele glavno mesto plemena Mati, Bureli. Iz Kroje na jugovzhodu in iz Skadra na severu sta v soboto zjutraj pričeli prodirati v ozemlje plemena Mati, kjer so Italijani pričakovali najhuji odpor, dve motorizirani koloni. Kmalu po 13. sta se obe koloni, ne da bi kje naleteli na nasprotnika, dva kilometra pred Burelijem združili. Tedaj se jima je pridružil tudi general Guzzoni, ki je prispel iz Tirane z letalom. Italijanske čete so najprej zavzele Kafastames, novi zimski dvorec kralja Zoga, nato pa bližnjo vojno akademijo. Gojenci albanske vojske šole so se jim brez boja predali. Medtem so bili v Bureliju že obveščeni o prihodu Italijancev. Zasedba mesta se je izvršila brez boja.

Albanska demonstracija v New Yorku

New York, 17. aprila br. Pred tukajšnjim italijanskim konzulatom je v soboto zvečer demonstriralo 200 Albancev. Na posebnem zborovanju so sprejeli resolucijo, v kateri naglašajo, da se ne bodo nikoli prostovoljno podvržli novi oblasti v Albaniji.

Konec belgijske vladne krize

Bruselj, 17. aprila br. Dolgotrajna kriza belgijske vlade je tako rekoč likvidirana. Pierlotova pogajanja za sestavo nove vlade so končana. Pierlot namerava pritegniti v kabinet pet zastopnikov katoliške, pet zastopnikov socialistične, tri zastopnike liberalne stranke ter dva strokovnjaka. Listo nove vlade je dopoldne predložil kralju v podpis.

Rušilec »Beograd« na poti v Split

Pariz, 17. apr. i. Včeraj dopoldne je zapustil pristanišče v Nantesu rušilec »Beograd«, ki je bil že lani spuščen v morje, a so doslej opremljali. Včeraj je odplul iz ladjedelnice na odprto morje in krenil preko B reprezentanco.

Insistirajte v »S. Narodu«!

Divizionar Lukić odhaja

Ljubljana, 17. aprila. V kratkem nas zapusti dosedanja komandant dravske divizije general Gjorgje S. Lukić, ki je bil imenovan na novo službeno mesto za pomočnika vojnega ministra v Beogradu.

General Lukić je prišel k nam lani v juniju iz Niša. On je eden naših najspodobnejših, v težkih borbah prekaljenih oficirjev, ki je vedno in povsod postavil čelaga moža. V priznanje velikih zaslug je bil odlikovan med drugim tudi z najvišjim odlikovanjem z redom Karadjordjeve zvezde z meči. Povsod, kjer je bil, si je pridobil velik krog prijateljev. Ljubljancem bodo težko pogrešali simpatičnega generala, ki mu pa na novem službenem mestu žele mnogo uspehov.

Drevo ob 20. prirede oficirji ljubljanske garnizije odhajajočemu divizionarju v beli dvorani Uniona banke, ob 22. pa v Kazini poslovnih večer.

Za novega komandanta dravske divizije oblasti je imenovan general Dragoslav Stefanović, komandant cetinjske divizije.

Politični obzornik

Kvišku srca, Slovani!

»Ameriški Srbobran« je objavil v svoji zadnji številki, ki je prispela v Evropo, članek, naslovljen »Dve Golgoti«. V članku pisec opisuje, navezujoč na strašno nesrečo, ki je zadela češki narod, težko situacijo, v kateri se danes nahaja slovanstvo, nato pa pravi:

»Danes se Slovan vzpenja na dve Golgoti, vzpenja se na Golgoti zla in vzpenja se na Golgoti novega vstajenja, to je Kristusovega vstajenja. Niso samo slovanski pisci in misleci preroki tega vstajenja, naše slovanske veličine in bodočnosti, tudi nemški in francoski misleci napovedujejo, da pride dan in ta dan ni več daleč, ko bo Slovan zagospodoval na svetu in prinesel človeštvu svobodo, bratstvo in enakopravnost. Sloveči francoski mislec Ernest Renan, pisec znamenitega dela »Življenje Jezusa Krista«, je zapisal: »Bodočnost bo pokazala, kaj bo dal človeštvu veliki slovanski genij z njegovo plamtečo vero, z njegovo bistroumnostjo, z njegovim izredno globoko-filozofskim gledanjem na življenje in smrt, z njegovim žilavim močnim in z njegovo neutešljivo težnjo po najvišjih idealih človeštva.« — Znan nemški književnik in filozof Johann Gottfried Herder, pisec drame »Nathan der Weise« in filozofske razprave »Ideen zur Geschichte der Menschheit« pa je napovedal: Slovanstvu je usojeno, da bo izreklo zadnje besede v borbi za napredek človeštva. — Sedanjost slovanstva je težka in nevesela, toda bodočnost po sodbi vseh velikih mislecev vseh dob in vseh narodov vendarle neizbežno pripada Slovanom. Zato proč s temnimi slutnjami, kvišku srca, Slovani!

Zgled rodoljubja

Poljski listi z velikim zadoščanjem beležijo vest, da je sloveči poljski operni pevec Jan Kiepura, danes najslavnejši tenorist na svetu, ki se trenutno nahaja na umetniški turneji po Združenih ameriških državah, poslal prezidentu Poljske republike Moscickemu brzojavko, v kateri izraža stansko vdanost svoji ogroženi domovini in mu obenem sporoča, da podpisuje v korist državnega posojila za narodno obrambo znesek 100.000 zlotov, to je okrog 1 milijona dinarjev in poklanja državi v vojaške svrhe svoja dva dragocena avtomobila. Daje se daje Kiepura državi na razpolago za vsako patriotsko akcijo in izjavlja, da je pripravljen žrtvovati za domovino vse, kar ima. — Koliko je med Slovenci imovitih patriotov, ki bi bili pripravljeni žrtvovati za domovino vse, kar imajo? Bojimo se, da bi jih morali iskati z ležjo ob selem dnevu!

Borzna poročila.

Curli, 17. aprila. Beograd 10, Pariz 11.41 London 20.87, New-York 445.875, Bruselj 74.90, Milan 23.46, Amsterdam 226.65, Berlin 178.37, Sofija 5.40, Varšava 84, Bukarešta 3.30.

